

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА

Անտառային ֆոնդի տարածքը Հայաստանի Հանրապետության տարածքի այն մասն է, որը ծածկված է անտառով, ինչպես նաև այն ոչ անտառապատ տարածքը, որը տրամադրված է անտառային տնտեսության կարիքների համար: Անտառային ֆոնդը ներառում է անտառապատ տարածքը (փաստացի ծածկված ծառերի տեսակներով, տնկիների տարատեսակներով), ոչ անտառապատ տարածքը՝ գյուղատնտեսական հողատեսքեր (վարելահող, խոտհարք, արոտավայր և այլն), հատուկ նշանակության տարածքներ (ճանապարհներ, ջրանցքներ, տնամերձեր և այլն), ինչպես նաև ճահճային տարածքներ, ավազուտներ, հեղեղատներ, թեք լեռնալանջեր և այլն:

Տարածքի անտառապատությունը անտառով ծածկված մակերեսի հարաբերությունն է հանրապետության ողջ տարածքին:

Փայտանյութի ընդհանուր պաշարը փայտանյութի աճող մասի, անկումների (կապարվածքների) և միջանկյալ օգտագործման պաշարների գումարն է:

Անտառչինարարությունը միջոցառումների համակարգ է, որն իր մեջ ներառում է անտառի սահմանների որոշումը, անտառի բաժանումը մասերի և անտառտնկիների հատվածների, խմբերի, պաշտպանվածության կարգերի (ջրապահական, պաշտպանողական, սանիտարահիգիենիկ, առողջարարական և այլն), անտառային ֆոնդի գույքագրումը (անտառի մակերեսը և փայտանյութի պաշարը), անտառի տարեկան օգտագործման ծավալների որոշումը (հաշվարկային անտառահատում), անտառվերականգնումը և այլն:

Անտառվերականգնումը միջոցառումների անցկացումն է ուղղված հատատեղերի, այրված, ամայացած վայրերի, քացատների և նախկինում անտառածածկ այլ մակերեսների վերականգնմանը: Անտառվերականգնումը ներառում է անտառի տնկումը, ցանքսը և անտառի բնական վերականգնմանն աջակցող միջոցառումները:

Forest area is a part of forest covered territory of Armenia as well as territory not covered by forest, but used for forestry needs. Forest stock includes forest area, i.e. forest covered territory (actually covered by plantations of trees) and territory not covered by forest but intended for forestation (burnt out areas, cutting areas, waste grounds, glades, areas of dead plantations). Besides, forest stock includes non-forest areas: agricultural lands (hayfields, pastures, arable land), special purpose areas (roads, ditches, country estates etc.), and also swamps, sands, ravines, steep hillsides and other territories.

Forest content - ratio of forest covered territory to the whole territory of the republic.

Total stock of timber - the sum of growing part of timber, felling and intermediate use stock.

Forest management is the system of activities comprising demarcation, division of forests into plots, groups and categories (water protection forests, sanitary forests, etc.); inventories of forest resources (forest area and timber stocks); estimation of the size of annual felling area; reforestation and other activities.

Reforestation comprises activities aimed at restoration of forests on cutting areas, burnt out areas, waste grounds, glades and other former forest lands. Reforestation includes planting, sowing and measures promoting natural renewal of forests.

Площадь лесного фонда - это часть территории Республики Армения, занятая лесом, а также не занятая им, но предназначенная для нужд лесного хозяйства. Лесной фонд включает площадь покрытую лесом (фактически занятую древесными породами, насаждениями разных видов), не покрытую лесом: сельскохозяйственные угодья (пашни, сенокосы, пастбища), площади особого назначения (дороги, канавы, усадьбы и др.), а также площади болот, песков, оврагов, крутых склонов и другие территории.

Лесистость территории - отношение покрытой лесом площади ко всей территории республики.

Общий запас древесины - сумма запасов растущей части древостоя, отпада и промежуточного пользования.

Лесоустройство - система мероприятий, включающая определение границ, деление леса на выделы и участки лесонасаждений, группы, категории защитности (водоохранные, защитные, санитарно-гигиенические и оздоровительные и т.д.); инвентаризацию лесного фонда (площадь леса и запас древесины); определение размера ежегодного пользования лесом (расчетная лесосека), лесовосстановление и другие.

Лесовосстановление - проведение мероприятий по восстановлению лесов на вырубках, гарях, пустырях, прогалинах и иных бывших под лесом площадях. Лесовосстановление включает посадку, посев леса и содействие естественному возобновлению леса.

Գլխավոր օգտագործման անտառ-
հատումը և անտառվերականգնողական
հատումները փայտանյութի պատրաստ-
ման նպատակով հատուն ծառերի
հատումն է:

**Անտառպաշտպանական հատում-
ները** իրականացվում են ըստ տնկիների
աճի ու զարգացման և նպատակա-
ուղղված են ծառերի և թփերի մի մասի
պարբերական հատմամբ տնկարկների
մնացած մասի հետագա աճի պայ-
մանների բարելավմանը:

**Բնական աղբյուրներից ջրառն օգտա-
գործման նպատակով՝** մակերևութային
ջրամբարներից և ստորգետնյա հորիզոն-
ներից հետագա օգտագործման նպա-
տակով վերցված ջրային պաշարների
ծավալն է: Այս ցուցանիշի մեջ չի հաշ-
վառվում էլեկտրաէներգիայի արտադրու-
թյան ժամանակ հիդրոհանգույցներով
բաց թողնված, ձկան բացթողման ջրի
բանակությունները և այլն:

Ջրօգտագործումը (ջրապահումը)
տնտեսական կարիքների բավարարման
նպատակով տարբեր ջրաղբյուրներից
վերցված ջրային պաշարների օգտագոր-
ծումն է: Այստեղ չեն հաշվառվում շրջա-
դարձային ջրօգտագործումը, ինչպես նաև
կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուր-
դային ջրերի կրկնակի օգտագործումը:

**Ջրի շրջադարձային և հաջորդաբար
օգտագործումը** ջրաղբյուրից վերցվող
թարմ ջրի ծավալի խնայողությունն է՝ ի
հաշիվ շրջադարձային և կրկնակի
ջրամատակարարման համակարգերի
կիրառման, ներառյալ կեղտաջրերի և
կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի
օգտագործումը: Շրջադարձային օգտա-
գործմանը չի վերաբերվում ջրի ծախսը
կոմունալ և արտադրական ջերմամա-
տակարարման համակարգերում:

Շրջադարձային և հաջորդաբար օգ-
տագործված ջրի բաժինը (մակարդակը)
արտադրական կարիքների համար օգ-
տագործվող ընդհանուր ջրի բանակի մեջ
հաշվարկվում է որպես շրջադարձային և
հաջորդական օգտագործված ջրի ծա-
վալի հարաբերություն այդ ջրի ու արտա-
դրական կարիքների համար օգտագործ-
ված (առանց գյուղատնտեսական կա-
րիքների) թարմ ջրի ծավալների գումարին:

Կեղտաջրերի բացթողումը մակերևու-
թային ջրամբարներ իր մեջ ներառում է
չափորոշային մաքուր, չափորոշային
մաքրված և կեղտոտ հոսքաջրերի
(արտադրական և կոմունալ) ծավալները:

*Fellings of forests of main use and
reforestation fellings are carried out in
mature forests for procurement of timber.*

*Maintenance fellings are carried out
in the process of growing and maturing of
plantations. It supposes cutting down of
selected trees and bushes to secure better
conditions of growth for other trees.*

*Water abstraction from natural sources
is removal of water from surface water bodies
and aquifers for consumption. This does not
include water used for electric power
generation, ship locking, passage of fish and
maintenance of navigable depth.*

*Water consumption (use) means use of
water removed from different sources for
communal and household needs.
Consumption of recycled water and reuse of
waste and sewage water is excluded.*

*Recycled and consequently used water
refers to amounts of fresh water saved due
to application of recycled and consequent
water supply systems, including use of waste
and sewage water. Recycling water use does
not include consumption in industrial and
communal heating systems. The rate of
recycled and consequently used water in total
amount of industrial water consumption is
calculated as the ratio of recycled and
consequently used water to the total volume
of this water and water consumption for
industrial needs (excluding agricultural
needs).*

*Waste water discharge into surface
reservoirs includes amounts of water pure
corresponding to standards, water purified
according to standards and contaminated
run-offs (industrial and municipal).*

**Րубки леса главного пользования
и лесовосстановительные рубки про-
водятся в спелых древостоях для заготов-
ки древесины.**

Րубки ухода за лесом проводятся по
мере роста и развития насаждений и зак-
лючаются в периодической вырубке час-
ти деревьев и кустарников, направленной
на улучшение условий для дальнейшего
выращивания оставляемой части насаж-
дений.

**Забор воды из природных источни-
ков** - объем изъятия водных ресурсов из
поверхностных водоемов и подземных
горизонтов с целью дальнейшего исполь-
зования воды. В этот показатель не вклю-
чается объем пропуска воды через гид-
роузлы для производства электро-
энергии, пропуска рыбы и другие.

**Водопотребление (использование
воды)** - использование забранных из раз-
личных источников водных ресурсов для
удовлетворения хозяйственных нужд.
Сюда не включаются оборотное водопот-
ребление, а также повторное использова-
ние сточной и коллекторно-дренажной
воды.

**Оборотное и последовательное ис-
пользование воды** - объем экономики за-
бора свежей воды за счет применения
систем оборотного и повторного водо-
снабжения, включая использование сточ-
ной и коллекторно-дренажной воды. К
оборотному использованию не относится
расход воды в системах коммунального и
производственного теплоснабжения.

Доля (уровень) оборотной и после-
довательно использованной воды в общем
объеме потребления на производственные
нужды рассчитывается как отношение
оборотной и последовательно использо-
ванной воды к сумме объемов этой воды
и водопотребления свежей воды на про-
изводственные нужды (без потребностей
сельского хозяйства).

**Сброс сточных вод в поверхностные
водоемы** включает в себя объемы нор-
мативно-чистых, нормативно-очищенных
и загрязненных стоков (производст-
венных и коммунальных).

Չափորոշչային մաքուր կեղտաջրերն այն հոսքերն են, որոնց բափելն առանց մաքրելու ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող հատվածքներում կամ կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը:

Չափորոշչային մաքրված կեղտաջրերը համապատասխան մաքրման կառույցներում մաքրված հոսքաջրերն են, որոնց բացթողնումը մաքրվելուց հետո ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը, այսինքն այդ կեղտաջրերում աղտոտիչ նյութերի պարունակությունը պետք է համապատասխանի սահմանված սահմանային թույլատրելի արտահոսքին (ՍԹԱ):

Կեղտաջրերն արտադրական և կենցաղային (կոմունալ) հոսքերն են (չմաքրված կամ ոչ բավարար մաքրված), որոնք բաց են թողնվել մակերևութային ջրային օբյեկտներ և որոնցում պարունակվող աղտոտիչ նյութերի քանակությունը գերազանցում է սահմանային թույլատրելի արտահոսքին:

Մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման անշարժ (ամրակալված) աղբյուր է կոչվում շահագործման ընթացքում վնասակար նյութեր արտանետող ոչ շարժական տեխնոլոգիական ագրեգատը (սարք, սարքավորում և այլն), որից շահագործման գործընթացում անջատվում են վնասակար նյութեր:

Որսված (վնասազերծված) նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեորսիչ (գազամաքրիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից մթնոլորտ արտանետված վնասակար նյութերի կազմում հաշվառվում է բոլոր աղտոտիչների ընդհանուր քանակը, որոնք օդային ավազան են արտանետվում ինչպես փոշեզգազամաքրիչ կայանքներից անցնելուց հետո, այնպես էլ առանց մաքրման (կազմակերպված և չկազմակերպված աղբյուրներից):

***Waste water pure according to standards** refers to run-offs that discharged without treatment do not deteriorate quality standards in monitored places of water supply.*

***Waste water purified according to standards** is defined as run-offs purified at treatment plants. Discharge of this water does not deteriorate quality standards in monitored place of water supply, i.e. the pollutants' content should correspond to the agreed maximum permissive discharge (MPD).*

***Polluted waste water** represents the run-offs discharged into surface water bodies without treatment (or after insufficient treatment), with pollutants' content exceeding the agreed MPD.*

***Stationary source of air polluting emissions** is defined as immobile technological unit (device, apparatus, etc), that in the process of work emits contaminating substances in the air.*

***Volume of pollutants captured (detoxified)** includes all types of pollutants captured (detoxified) by dust-arresting (gas-cleaning) plants out of the total volume of pollutants emitted by stationary sources.*

***Harmful substances emitted into atmosphere by stationary sources** include total amount of all contaminants coming to air basin both after treatment at dust-arresting (gas-cleaning) plants (as a result of insufficient capture and treatment) and without treatment (contaminants from organized and non-organized sources).*

Нормативно-чистые сточные воды - стоки, отведение которых без очистки в водные объекты не приводит к нарушению норм и качества вод в контролируемом створе или пункте водопользования.

Нормативно-очищенные сточные воды - стоки, которые прошли очистку на соответствующих сооружениях, и отведение которых после очистки в водные объекты не приводит к нарушению норм качества воды в контролируемом створе или пункте водопользования, то есть содержание загрязняющих веществ в этих сточных водах должно соответствовать утвержденному предельно-допустимому сбросу (ПДС).

Загрязненные сточные воды - стоки, сброшенные в поверхностные водные объекты без очистки (или после неадекватной очистки) и содержащие загрязняющие вещества в количествах, превышающих утвержденный предельно-допустимый сброс.

Стационарным источником выделения вредных веществ в атмосферный воздух называется неподвижный технологический агрегат (установка, устройство, аппарат и т.п.), выделяющий в процессе эксплуатации вредные вещества.

Количество уловленных (обезвреженных) вредных веществ включает все виды загрязнителей, уловленных (обезвреженных) на пылеулавливающих (газоочистных) установках из общего их объема, отходящего от стационарных источников.

В состав вредных веществ, выброшенных в атмосферу стационарными источниками, входит общее количество всех загрязнителей, поступивших в воздушный бассейн как после прохождения пылегазоочистных установок (в результате неполного улавливания и очистки), так и без очистки (от организованных и неорганизованных источников).

Արգելոցները՝ յուրահատուկ կամ աշխարհագրական գոտու մ առավել բնորոշ տարածքի հատվածներ են, որոնք հանվել են տնտեսական օգտագործումից՝ բնության պահպանության և ուսումնասիրության նպատակով: Արգելոցների խնդիրներից է նաև կենդանիների և բույսերի արժեքավոր տեսակների վերականգնումը:

Բնական ազգային զբոսայգիները՝ բնական համակարգերի պահպանման նպատակով կազմակերպված հատուկ էկոլոգիական, պատմական, գեղագիտական արժեք ունեցող՝ բնական և մշակութային բնապատկերի բարենպաստ համատեղությամբ տարածքի հատվածներն են, որոնք օգտագործվում են հանգստի, լուսավորչական, գիտական և մշակութային նպատակներով:

Nature reserves - are the special territories typical for geographic zone, which are excluded from economic use to protect and study the nature. The purpose of nature reserves is the restoration of valuable animals and plants.

Natural national parks - are the territories for protection of natural complexes having ecologic, historic, aesthetic value in favorable combination with natural and cultural lands capes, they are used for rest, educational scientific purposes.

Заповедники-уникальные или наиболее типичные для географических зон участки территории, изъятые из хозяйственного пользования для сохранения и изучения природного комплекса. Целью заповедников служит также восстановление ценных животных и растений.

Природные национальные парки-участки территории, образуемые для сохранения природных комплексов, имеющих особую экологическую, историческую и эстетическую ценность в силу благоприятного сочетания естественных и культурных ландшафтов, и используемые в рекреационных, просветительных, научных и культурных целях.

144. ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԱԿԵՐԵՄԱԸ, տարեկազրին
LAND AREA, beginning of year
ЗЕМЕЛЬНАЯ ПЛОЩАДЬ, на начало года

	1000 հա Thsd. ha Тыс. га				%				
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	
Ընդհանուր հողային տարածքը <i>Total land area</i>	2974.3	2974.3	2974.3	2974.3	100	100	100	100	<i>Общая площадь земель</i>
Գյուղատնտեսական արտադրությանը զբաղվող հողօգտագործողների կողմից օգտագործվող հողեր <i>Land used by land users engaged in agricultural production</i>	1391.4	1391.4	1391.4	1391.4	46.8	46.8	46.8	46.8	<i>Земли, используемые земледельцами, занимающимися сельскохозяйственным</i>

145. ԸՆԴԵՐՔԻ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅՈՒՆ
MINERAL GEOLOGY AND PROSPECTING
ГЕОЛОГИЯ И РАЗВЕДКА НЕДР

	2001	2002	2003	2004	2005	
Կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծավալը, ընդամենը, մլն. դրամ <i>Total volume of geological-prospecting work, mln. drams</i>	61.0	124.1	109.5	206.8	190.4	<i>Объем проделанных геологоразведочных работ-всего, млн. драмов</i>
այդ թվում՝ պետական բյուջեի հաշվին <i>of which at the expense of state budget</i>	37.5	28.3	24.9	15.5	42.2	<i>в том числе за счет средств государственного бюджета</i>
Հորատանցքերի միջին խորությունը, մ <i>Average depth of holls, m</i>	36.9	57.9	41.5	20.8	98.7	<i>Средняя глубина скважин, м</i>

146. ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ԸՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԶԵՐԻ¹
FOREST STOCK BY MARZES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA¹
ЛЕСНОЙ ФОНД ПО МАРЗАМ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ¹

(1999թ. հունվարի 1-ի դրությամբ)
 (as of January 1, 1999)

(на 1 января 1999 г.)

	Անտառային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը, 1000 հա <i>Total forest area, 1000 ha</i> <i>Общая площадь лесного фонда, 1000 га</i>	որից՝ անտառածածկ տարածք, % <i>of which: forest land, in %</i> <i>из них: покрытые лесами, %</i>	
Հայաստանի Հանրապետություն <i>Republic of Armenia</i>	463.3	86.7	<i>Республика Армения</i>
ք.Երևան <i>Yerevan city</i>	1.3	85.4	<i>г.Ереван</i>
Արագածոտն <i>Aragatsotn</i>	12.6	64.7	<i>Арагацотн</i>
Արարատ <i>Ararat</i>	29.2	31.2	<i>Арарат</i>
Արմավիր <i>Armavir</i>	0.8	15.9	<i>Армавир</i>
Գեղարքունիք <i>Gegharkunik</i>	33.7	74.5	<i>Гегаркуник</i>
Լոռի <i>Lory</i>	98.3	93.8	<i>Лори</i>
Կոտայք <i>Kotayk</i>	23.5	78.8	<i>Котайк</i>
Շիրակ <i>Shirak</i>	5.2	76.1	<i>Ширак</i>
Սյունիք <i>Syunik</i>	95.8	94.5	<i>Сюник</i>
Վայոց ձոր <i>Vajots dzor</i>	17.9	71.4	<i>Вайоц дзор</i>
Տավուշ <i>Tavush</i>	145.0	95.4	<i>Тавуш</i>

¹ Ըստ մարզերի վերջին հաշվառումը տարվել է 1999թ.
The last registration by marres was implemented in 1999.
Последний учет по марзам произведен в 1999г.

**147. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋՎԱՅՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՐԱ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ**
*MAIN INDICATORS CHARACTERIZING THE IMPACT OF HUMAN ECONOMIC ACTIVITY
ON THE ENVIRONMENT AND USE OF NATURAL RESOURCES*
**ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Ջրառը ջրաղբյուրներից, մլն. մ ³ <i>Water abstraction from water resources, mln. m³</i>	1726	1733	1976	2803	2342	<i>Забор воды из водных источников, млн. м³</i>
Մակերևութային ջրային օբյեկտների կեղ- տաջրերի արտահոսքը, մլն. մ ³ <i>Waste water discharge into natural surface water bodies, mln. m³</i>	170	183	164	223	181	<i>Сброс сточных вод в поверхностные водные объекты, млн. м³</i>
Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից վնասակար նյութերի արտանետումը մթնոլորտ (առանց ածխածնի երկօքսիդի), 1000 տ <i>Air polluting emissions from stationary sources (without carbon dioxide), 1000 t</i>	17.0	21.4	28.2	40.7	51.0	<i>Выброс вредных веществ в атмосферу от стационарных источников (без двуоксида углерода), 1000 т</i>

148. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
MAIN ACTIVITIES IN FORESTRY
ПРОВЕДЕНИЕ ОСНОВНЫХ РАБОТ В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

	2001	2002	2003	2004	2005	
Անտառվերականգնումը, հա <i>Reforestation, ha</i>	1123	726	700	801	3017	<i>Лесовосстановление, га</i>
այդ թվում՝ անտառի տնկում և ցանք <i>of which planting and sowing of forests</i>	323	278	298	656	582	<i>в том числе: посадка и посев леса</i>
Մատղաշ տնկիների փոխադրումն արժե- քավոր անտառային տնկիների կարգի մեջ, հա <i>Replenishment of valuable forests by young plantations, ha</i>	55	98	327	27	49	<i>Ввод молодых насаждений в катего- рию ценных лесных насаждений, га</i>
Վերականգնողական և գլխավոր օգտա- գործման անտառային հատումներ. <i>Fellings of forests of main use and reforesta- tion fellings:</i>						<i>Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки:</i>
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	2270	2686	2940	737	1293	<i>площадь, га</i>
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, 1000 m³ of trunk wood</i>	42.7	55.5	56.6	12.9	25.7	<i>вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м³</i>
Անտառխնամքի և սանիտարական նպա- տակներով անտառահատումներ. <i>Maintenance and sanitary fellings</i>						<i>Рубки по уходу за лесом и санитарные рубки:</i>
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	3917	3366	3683	764	1781	<i>площадь, га</i>
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, 1000 m³ of trunk wood</i>	73.6	74.0	76.0	108.0	84.1	<i>вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м³</i>

149. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՑ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

FOREST PROTECTION FROM VERMINS AND FOREST DISEASES
ЗАЩИТА ЛЕСОВ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ И БОЛЕЗНЕЙ ЛЕСА

(1000 հա)
 (1000 ha)

(1000 га)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Վարակված օջախների ընդհանուր մակերեսը <i>Total surface of infected hearths</i>	22.4	11.0	13.8	20.4	20.2	<i>Общая площадь зараженных очагов</i>
այդ թվում՝ վարակված անտառային հիվանդություններով <i>of which: infected by forest diseases</i>	1.2	1.0	2.0	4.2	4.3	<i>в том числе: зараженных лесными заболеваниями</i>
Բուժում պահանջող վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths demanding treatment</i>	17.6	11.0	13.8	16.8	20.5	<i>Площадь зараженных очагов, требующих лечение</i>
Պայքարի միջոցառումներով վերացված վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths liquidated by fight measures</i>	0.3	0.05	1.7	0.7	0.1	<i>Ликвидировано площади зараженных очагов мерами борьбы</i>

150. ԱՆՏԱՌԱՆԱԽՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՐԴԵՂՆԵՐ

FOREST BREACHES AND FOREST FIRES
ЛЕСОНАРУШЕНИЯ И ЛЕСНЫЕ ПОЖАРЫ

	2001	2002	2003	2004	2005	
Անտառախախտումների քանակը <i>Number of forest breaches</i>	1967	2256	1927	1090	823	<i>Число лесонарушений</i>
այդ թվում՝ անօրինական անտառահատումներ <i>of which: illegal forest fellings</i>	1658	2065	1732	926	713	<i>в том числе: незаконная рубка леса</i>
Հրդեհների քանակը, դեպք <i>Number of forest fires, cases</i>	13	6	4	2	10	<i>Число пожаров, случаев</i>
Հրդեհների անցած անտառային մակերեսը, հա <i>Forest area affected by fires, ha</i>	126.8	18.6	0.4	1.5	20.1	<i>Лесная площадь, пройденная пожарами, га</i>
Անտառային հրդեհների պատճառած վնասը, ընթացիկ գներով, մլն. դրամ <i>Damage caused by forest fires, at current prices, mln. drams</i>	55.6	1.1	-	1.0	15.7	<i>Ущерб, причиненный лесными пожарами, в текущих ценах, млн. драмов</i>

151. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԳԵԼՈՑՆԵՐ, ԱՐԳԵԼԱՎԱՅՐԵՐ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐԿԵՐ
STATE NATURE RESERVES, FOREST RESERVE AREAS AND NATIONAL PARKS
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАПОВЕДНИКИ, ЗАПРЕТНЫЕ ЗОНЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПАРКИ

	2001	2002	2003	2004	2005	
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի քանակը <i>Number of state nature reserves and national natural parks</i>	6	5 ¹	5	5	5	Число государственных заповедников и национальных парков
դրանց տարածքը, 1000 հա <i>their area, 1000 ha</i>	213.6	218.8	218.2	218.2	218.2	их площадь, 1000 га
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի պահպանման ծախսերը, մլն. դրամ <i>Cost of maintenance of state nature reserves and national parks, mln. drams</i>	156.3	149.2	249.3	266.5	270.3	Затраты на содержание государственных заповедников и национальных парков, млн. драмов
Անձնակազմի քվարանակը, մարդ <i>Number of personnel, persons</i>	553	520	466	462	439	Численность персонала, человек
Պետական արգելավայրերի քանակը <i>Number of state restricted areas</i>	22	23	23	23	23	Число государственных запретных зон
դրանց տարածքը, 1000 հա <i>their area, 1000 ha</i>	103.0	81.7	81.7	81.7	89.4	их площадь, 1000 га

¹ «Սև լիճ» արգելոցը 2002թ. ստացել է արգելավայրի կարգավիճակ:
“The Black Lake” nature reserve got status of restricted area in 2002.
Заповедник “Сев. лич” в 2002г. получил статус заказника.

152. ՋՐԱՆՈՐ ԵՎ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
WATER ABSTRACTION AND CONSUMPTION
ВОДОЗАБОР И ВОДОПОТРЕБЛЕНИЕ

(մլն. մ³)
(mln. m³)

(млн. м³)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Ջրառը, ընդամենը <i>Total water abstraction</i>	1726	1733	1976	2803	2342	Водозабор - всего
այդ թվում՝ ստորգետնյա աղբյուրներից <i>of which, from underground sources</i>	530	475	474	622	557	в том числе из подземных источников
Ընդամենը օգտագործվել է ջուր <i>Total consumption</i>	1003	1312	1430	1782	1504	Всего использовано воды
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						в том числе на:
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	101	109	98	78	69	хозяйственно-питьевые нужды
արտադրական <i>industrial purposes</i>	94	87	222	177	70	производственные нужды
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրաբերիացման և այլ <i>agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other</i>	808	1116	1110	1527	1365	сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие

**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - Natural resources and environment -
Природные ресурсы и окружающая среда**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2001	2002	2003	2004	2005	
Ընդհանուրի նկատմամբ, % <i>In % of total</i>	100	100	100	100	100	<i>Китогу, %</i>
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						<i>в том числе на:</i>
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	10	8	7	4	5	<i>хозяйственно-питьевые нужды</i>
արտադրական <i>industrial purposes</i>	9	7	15	10	5	<i>производственные нужды</i>
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրարբիացման և այլ <i>agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other</i>	81	85	78	86	90	<i>сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие</i>

**153. ՇՐՋԱԴԱՐՉԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՋՈՐԴԱԲԱՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՋՐԻ ԾԱՎԱԼԸ
(ներառյալ կեղտաջրերի և կոլեկտորացածաջրերի ջրերի օգտագործումը)
RECYCLED AND CONSEQUENTLY USED WATER (including use of waste and sewage waters)
ОБЪЕМ ОБОРОТНОЙ И ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНО ИСПОЛЬЗУЕМОЙ ВОДЫ
(включая использование сточных и коллекторно-дренажных вод)**

(մլն. մ³) (млн. м³)
(*mln. m³*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Ընդամենը <i>Total</i>	689	760	738	962	1060	<i>Всего</i>
արտադրական կարիքների համար ընդհանուր ջրօգտագործումից, % <i>in % of total water consumption for industrial needs</i>	69.0	89.7	77.0	84.4	93.8	<i>от общего объема водопотребления на производственные нужды, %</i>

**154. ԿԵՂՏԱԶՐԵՐԻ ՀԵՌԱՅՈՒՄԸ
WASTE WATER DISCHARGE
ОТВЕДЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД**

(մլն. մ³) (млн. м³)
(*mln. m³*)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Հեռացված կեղտաջրեր, ընդամենը <i>Waste water discharge-total</i>	207	237	349	346	340	<i>Отведенные сточные воды-всего</i>
դրանցից ըստ որակի՝ <i>of which:</i>						<i>из них:</i>
չափորոշային մաքուր (առանց մաքրման) <i>pure (corresponding to standards; without purification)</i>	15	18	29	107	157	<i>нормативно-чистые (без очистки)</i>

	2001	2002	2003	2004	2005	
չափորոշային մաքրված <i>purified according to standards</i>	98	128	143	101	81	нормативно-очищенные
որանցից՝ ենթարկվել են մաքրման. <i>of which, was subject to purification</i>						из них подвергшиеся очистке
կենսաբանական <i>biological</i>	97	97	107	95	75	биологической
ֆիզիկաքիմիական և մեխանիկա- կան <i>physical and chemical and mechanistic</i>	1	31	36	6	6	физико-химической и механической
կեղտոտված <i>polluted</i>	94	91	177	138	102	загрязненные

**155. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԳՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ԱՆՇԱՐԺ (ԱՄՐԱԿԱՅՎԱԾ) ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ
ԱՆՁՏԱՎԱԾ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION OF THE MOST WIDESPREAD POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY
SOURCES OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ, ОТХОДЯЩИХ ОТ СТАЦИОНАРНЫХ
ИСТОЧНИКОВ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА**

	2001	2002	2003	2004	2005	
Ընդամենը արտանետվել են վնասակար նյութեր, 1000 տ <i>Total emission of pollutants, 1000 t</i>	17.0	21.4	28.2	40.7	51.0	Всего выброшено вредных веществ, 1000t
կոշտ <i>solid</i>	1.8	2.4	2.6	2.4	4.0	твердых
հեղուկ և գազանման <i>gaseous and liquid</i>	15.2	19.0	25.6	37.8	47.0	газообразных и жидких
որանցից՝ <i>including:</i>						из них:
ծծմբային անհիդրիդ <i>sulphur anhydride</i>	4.4	7.2	9.9	19.5	24.8	сернистого ангидрида
ազոտի օքսիդներ <i>nitric oxides</i>	4.2	2.4	2.6	2.5	1.7	окислов азота
ածխածնի օքսիդ <i>carbon monoxide</i>	6.2	9.1	12.7	15.7	20.4	окиси углерода
ցնդող օրգանական միացություններ <i>volatile organic compounds</i>	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	летучих органических соедине- соединений
Որսված և վնասագերծված են վնասա- կար նյութեր, 1000 տ <i>Pollutants captured and detoxified, 1000 t</i>	55.2	56.1	20.8	33.1	139.4	Уловлено и обезврежено загрязняю- щих веществ, 1000t
անշարժ (ամրակայված) աղբյուրնե- րից անջատված ընդհանուր աղտոտիչ նյութերի նկատմամբ, % <i>in % of total amount of pollutants produced by stationary sources</i>	76.4	72.4	42.4	44.8	73.2	от общего количества отход- ящих загрязняющих веществ от стационарных источников, %

156. ԱՐՏԱԳՐԱԿԱՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԱՈՒՋԱՅՈՒՄԸ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԶԵՐԾՈՒՄԸ

*FORMATION, UTILIZATION AND DETOXICATION OF TOXIC INDUSTRIAL WASTES
ОБРАЗОВАНИЕ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И ОБЕЗВРЕЖИВАНИЕ ТОКСИЧНЫХ ОТХОДОВ
ПРОИЗВОДСТВА*

(1000 տոննա)
(1000 tons)

(1000тонн)

Տարիներ <i>Years</i> <i>Годы</i>	Առաջացել է <i>Formation</i> <i>Образовалось</i>	Օգտագործվել է <i>Utilization</i> <i>Использовано</i>	Վնասազերծվել է <i>Detoxication</i> <i>Обезврежено</i>
2001	323.3 [♦]	0.0 [♦]	1.3 [♦]
2002	326.6 [♦]	-	0.8 [♦]
2003	420.4 [♦]	-	0.3
2004	544.7	0.04 [♦]	1.0
2005	10899.1	0.7	2.4

157. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԸ

*PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION AND USE OF NATURAL RESOURCES
ПЛАТАТА НА ОХРАНУ ПРИРОДЫ И ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ*

(մլն. դրամ)
(mln. drams)

(млн. драмов)

	2001	2002	2003	2004	2005	
Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարները <i>Payments for environment protection, and use of natural resources</i>	844.3	1139.5	1137.0	1728.6	3428.3	Плата за природопользование и на охрану природы
բնապահպանական <i>environment protection</i>	163.0	506.3	308.8	171.1	903.3	на охрану природы
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						из них по направлениям:
անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց <i>for air polluting emissions from stationary sources</i>	54.3	35.3	40.9	57.9	117.8	за атмосферные выбросы от стационарных источников
աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց <i>for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage</i>	67.9	406.9	250.2	93.4	760.3	за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию
թափոնների տեղադրման դիմաց <i>for waste location</i>	36.0	6.8	9.8	10.1	11.9	за размещение отходов

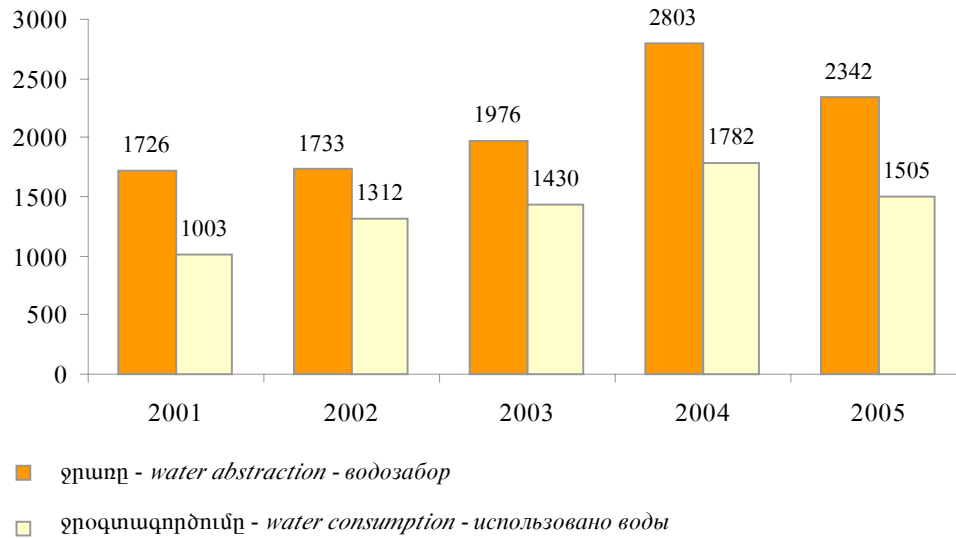
**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - Natural resources and environment -
Природные ресурсы и окружающая среда**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2001	2002	2003	2004	2005	
ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց <i>for harmful goods produced and realized in RA</i>	4.8	57.3	7.9	9.6	13.3	за товары, произведенные и реализованные в РА и причиняющие вред окружающей среде
բնօգտագործման <i>use of natural resources</i>	681.3	633.2	828.2	1557.4	2525.0	за природопользование
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						из них по направлениям:
բնական պաշարների օգտագործման դիմաց <i>for use natural resources</i>	633.8	603.9	761.9	1499.3	2308.9	за использование природных ресурсов
կենսապաշարների օգտագործման դիմաց <i>for use of life stocks</i>	47.5	29.3	66.3	58.1	87.6	за использование биоресурсов

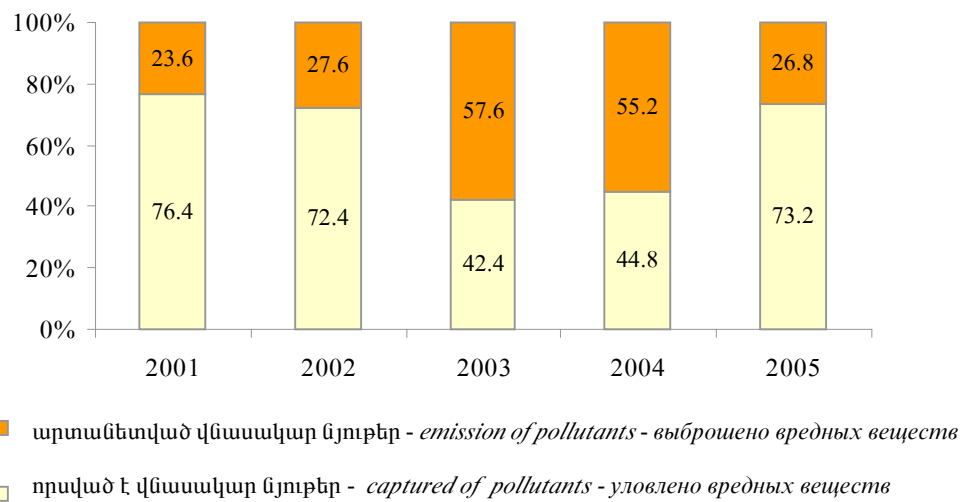
ԹԱՐՄ ՋՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
FRESH WATER CONSUMPTION
 ПОТРЕБЛЕНИЕ СВЕЖЕЙ ВОДЫ

միլիոն խորանարդ մետր - *million cubic metre- миллион кубических метров*

ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԱՅԻՆ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION AND CAPTURE OF POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY SOURCES OF AIR POLLUTION
 ВЫБРОСЫ В АТМОСФЕРЕ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ

տոկոսներով՝ անջատվածից - *in percents from amount of pollutants - в процентах от отходящих*

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2005 թվականին
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION BY DIRECTIONS 2005
 ПРИРОДООХРАННЫЕ ПЛАТЕЖИ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2005 году

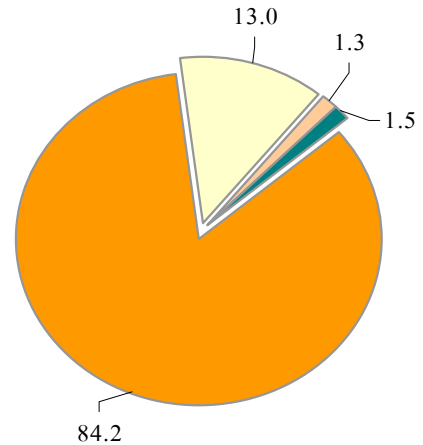
տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

■ աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց -
for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage -
за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию

□ անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց -
for air polluting emissions from stationary sources -
за атмосферные выбросы от стационарных источников

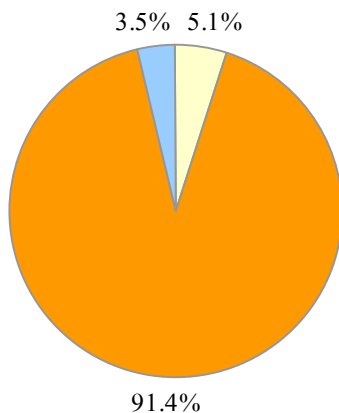
■ թափոնակուտակիչներում տեղադրման դիմաց -
for placing waste into the waste-collectors -
за размещение отходов в отходокопителях

■ ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց -
for harmful goods produced and realized in RA -
за товары, произведенные и реализованные в РА, причиняющие вред окружающей среде

ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԴԻՄԱՑ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2005 թվականին
PAYMENTS FOR USE OF NATURAL RESOURCES BY DIRECTIONS 2005
 ПЛАТА ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2005 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

□ ջրօգտագործման դիմաց
for use water
за использование воды

■ օգտակար հանածոների արդյունահանման դիմաց
for quarrying minerals
за добычу полезных ископаемых

■ կենսապաշարների օգտագործման դիմաց
for use of life stocks
за использование биоресурсов

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ 2005 թվականին
CURRENT EXPENDITURES OF ENVIRONMENT PROTECTION BY SPHERES 2005
 ТЕКУЩИЕ ПРИРОДООХРАННЫЕ ЗАТРАТЫ ПО СФЕРАМ В 2005 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

